ОТРУЙНІ РОСЛИНИ ЖИТОМИРСЬКОГО ПОЛІССЯ

Іконнікова Юлія Василівна
асистент кафедри ботаніки, біоресурсів та збереження біорізноманіття
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Житомирське Полісся – це регіон, який характеризується багатою та різноманітною флорою завдяки своєму унікальному клімату та природним умовам. Серед видів поширені як корисні, так і небезпечні представники рослин. Особливої уваги заслуговують отруйні рослини, які часто зустрічаються на території Полісся. Вони становлять серйозну біологічну небезпеку для людей, тварин і навколишнього середовища, оскільки навіть невеликий контакт або вживання їх частин може спричинити серйозні отруєння [1, 4]. Дослідження цих рослин є важливим для збереження здоров'я населення та біологічної безпеки регіону.

Знання про отруйні рослини необхідне не лише для ботаніків чи лікарів, але й для звичайних громадян, які проводять час на природі. Розуміння того, які рослини становлять небезпеку, допомагає запобігти можливим нещасним випадкам. З'ясовано, що у межах Житомирського Полісся особливо часто зустрічаються такі отруйні види, як жовтець їдкий (*Ranunculus acris* L.), чемериця біла (*Veratrum album* L.), вороняче око звичайне (*Paris quadrifolia* L.) та блекота чорна (*Hyoscyamus niger* L.). Кожен з цих видів має свої особливості, які варто знати, щоб уникнути небажаних наслідків при контакті з ними.

Усі частини жовтецю їдкого містять токсичні речовини, зокрема ранункулін і ранункулозид, які можуть викликати подразнення шкіри та слизових оболонок при контакті з цією рослиною. Навіть невеликий дотик до цього представника може призвести до роздратування шкіри, викликаючи свербіж, почервоніння та навіть утворення пухирців. Чемериця біла містить вератрин, який здатен викликати важкі отруйні ефекти, що посилюються при контакті або споживанні рослини. Навіть невелика кількість цієї рослини може бути небезпечною для тварин і людей, оскільки цей алкалоїд впливає на нервову систему і може призвести до серйозних отруєнь [3].

Вороняче око звичайне у всіх своїх частинах має алкалоїди атропін та гіосциамін, які впливають на центральну нервову систему, і вже невеликі дози цих речовин можуть викликати токсичні ефекти. Характерними симптомами отруєння цією рослиною є розширення зіниць, збільшення частоти серцевих скорочень, сухість у роті, та затуманення свідомості. Високі дози атропіну можуть призвести до галюцинацій, дезорієнтації та навіть коми. Блекота чорна містить гіосциамін і скополамін, які впливають на мускаринові рецептори, що знаходяться у різних частинах організму людей та тварин. Навіть невеликі дози цих алкалоїдів можуть викликати головний біль, запаморочення, розлади зору, а також параноїдальні стани та галюцинації [2].

Біологічна небезпека отруйних речовин у Житомирському Поліссі полягає у можливості їх поширення у природних екосистемах, а також у їхньому

використанні в сільському господарстві як бур’яни. З огляду на це, детальне вивчення та розуміння властивостей таких рослин стає необхідним для підвищення обізнаності та безпеки населення.

Список літератури

1. Аннамухаммедов А. О., Буханевич Н. В., Ількевич Н. С., Каленська В. П., Мелещенко А. А. Отруйні рослини як біологічний фактор небезпеки: Навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. 109 с.

2. Борщенко В. В., Лавринюк О. О., Фарафонов С. Ж, Ткачова І. В., Бернацький А. О. Отруйні та шкідливі рослини природних пасовищ Житомирського Полісся. *Вісник Уманського національного університету садівництва*. 2022. №1. С. 8–17.

3. Коновалова О. Ю. Отруйні рослини. Навч. Посібник. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. 494 с.

4. Ченришенко Н. Ю. Отруйні рослини й рослинні отрути. Біологія. 2008. № 12. С. 10–18.